

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Burchardi VVormaciensis Ecclesiae Episcopi,
Decretorum Libri XX. ex Consiliis, & orthodoxoru[m]
patru[m] Decretis, tum etiam diuersaru[m] nationum
Synodis, ceu loci communes congesti, in quibus ...**

Burchardus <Wormaciensis>

Parisiis, 1549

De creatura,& natura,& ministerio angelorum,& de casu apostatarum
angelorum. liiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10722

ratione prohibet, cum dicit: Tantum in eum ne extendas manum tuam. Tribus autem modis loquitur diabolus ad Deum, cum vel vias suas insinuat, vel electorum innocentiam fidei criminibus accusat, vel tentandam eandem innocentiam postulat. Vias quippe suas insinuat, qui ait: Circuivi terram, & perambulavi eam. Electorum innocentiam accusat: quia dicit: Nunquid frustra Iob timet Deum? Nonne tu vallasti eum, ac domum eius, vniuersamque substantiam per circuitum? Tentandam eandem innocentiam postulat, cum dicit: Extende manum tuam, & tange cuncta quae possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.

Quod non sit palma victoriae sine labore certaminis.

Capitulum LIII.

Sine labore certaminis, non est palma victoriae. Vnde *Ex dialogo Greg.* decertauerunt? Malignus quippe spiritus cogitationi, locutioni, atque operi nostro semper adsistit: si fortasse quid inueniat, vnde apud examen aeterni iudicis accusator existat. Vis etenim nosse quomodo ad decipiendum semper adsistat? Quidam qui nunc nobiscum sunt, rem quam narro testantur. Quod vir vitae venerabilis Stephanus nomine, Valeriae provinciae presbyter fuit, huius nostri Bonifacii diaconi, atque dispensatoris ecclesiae, cognatione proximus. Qui quadam die de itinere domum regressus, mancipio suo negligenter loquens praecepit dicens: Veni diabole, discalcia me. Ad cuius vocem mox cœperunt se caligarum corrigiae in summa velocitate dissoluere, vt apertè constaret, quod ei ipse qui nominatus fuit, ad extrahendas caligas, diabolus obedisset. Quod mox vt presbyter vidit, vehementer expauit, magnisque vocibus clamare cœpit dicens: Recede miser, recede: non enim tibi, sed mancipio meo locutus sum. Ad cuius vocem protinus recessit, ita vt inuenta sint magna iam ex parte dissoluta corrigiae, ex parte remanserint. Qua in re colligi potest antiquus hostis, qui iam praesto est corporalibus factis, quam nimis insidiis, nostris cogitationibus insidit.

De creatura, & natura, & ministerio angelorum, & de casu apostatarum. Cap. LIIII.

Angelorum nomen officij est, non naturae. Nam seculorum sic loquitur.

S. Isidor. in libro officiorum sic loquitur.

cœlis ad annunciandum hominibus mittuntur: ex ipsa
 annunciatione angeli nominantur. Natura enim spiri-
 tus sunt. Tunc autem angeli vocantur, quando mutan-
 tur. Natura angelorum mutabilis est, sed facit eos in-
 corruptos charitas sempiterna. Gratia non natura esse in-
 commutabiles angelos. Nam si natura incommutabiles
 essent, diabolus utique non cecidisset. Mutabilitatem ite-
 que naturæ suffragat in illis contemplatio creatoris. In-
 de & priuatus est apostata angelus, dum fortitudinem
 suam non à Deo, sed à se voluit custodire. Ante omnem
 creaturam angeli facti sunt, dum dictum est: fiat lux. De
 ipsis enim dicit scriptura: Prior omnium creata est sapien-
 tia. Lux enim dicuntur, participando lucis æternæ sapien-
 tiæ verò dicuntur ignitæ inhærendo sapientiæ. Et cum
 sint mutabiles natura, non tamen finit eos contemplatio
 mutari diuina. Ante omnem creationem mundi, creati
 sunt angeli, & ante omnem creationem angelorum, dia-
 bolus conditus est, sicut scriptum est. Ipse est principium
 viarum Dei. Vnde & ad comparisonem angelorum, ar-
 changelus appellatus est. Prius enim creatus extitit ordi-
 nis prælatione, non temporis quantitate. Primatum har-
 buisse angelorum diabolum scimus, ex qua fiducia ceci-
 dit, ita ut sine reparatione laberetur. cuius prælationis ex-
 cellentiam propheta his verbis annunciat: Cedri non fue-
 runt altiores illo in paradiso Dei, abieres non adæquaue-
 runt summitatem illius. Omne lignum paradisi non est
 assimilatum illi: quoniam speciosorem fecit eum Deus. Dis-
 stat conditio angeli, à conditione hominis. Homo enim ad
 Dei similitudinem conditus est. Archangelus verò qui les-
 plus est, signaculum Dei similitudinis appellatus est. Ter-
 stante domino per Ezechie. Tu signaculum similitudinis
 Dei plenus sapientia, perfectus decore, in deliciis paradisi
 si Dei fuisti. Quanto enim subtilior est eius natura, tan-
 to plenius extitit ad similitudinem diuinæ veritatis ex-
 pressam. Prius de cœlo cecidisse diabolum constat, quam
 homo conderetur. Nam mox ut factus est, in superbiam
 erupit, & præcipitatus de cœlo est. Nam iuxta veritatis
 testimonium, ab initio mendax fuit, & in veritate non
 steterit, quia statim ut factus est, cecidit. Fuit quidem in ve-
 ritate conditus, sed non stando confestim à veritate est

lapsus. Vno superbia lapsu, dum Deo per timorem se con-
 ferunt, & homo cecidit, & diabolus. Sed homo reuersus est
 ad pœnitentiam, dum se inferiorem esse cognoscit. Diabo-
 lus verò non solum in hoc contentus, quòd se Deo æqua-
 lam existimans cecidit, insuper etiam superiorem Deo se
 dicit, secundum apostoli dicta, qui ait de Antichristo: Qui
 aduersatur, & extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut
 quod colitur. Diabolus ideo iam non petet veniam: quia
 non compungitur ad pœnitentiam. Membra verò eius sæ-
 pe per hypocrisim deprecantur, quod tamen pro mala con-
 sentia adipisci non merentur. Discat humana miseria,
 quòd ea causa citius prouocetur Deus præstare veniam,
 dum infirmo compatitur homini: quia ipse homo traxit ex
 parte inferiori infirmitatem peccandi, hoc est, ex carne,
 qua inclusa anima detinetur. Apostatae angeli ideo ve-
 niam non habent: quia carnalis fragilitatis nulla infirmi-
 tate grauati sunt vt peccarent. Homines autem post pec-
 catum idcirco reuertuntur ad veniam, propter quod ex
 lutea materia pondus traxerunt infirmitatis, ideoque pro
 infirma carnis conditione, reditus patet homini ad salu-
 rem. Sicut & Psalmus dicit: Ipse seit figmentum nostrum.
 Memento domine quòd terra sumus. Et iterum: Memora-
 re, inquit, quæ sit mea substantia. Postquam apostatae an-
 gelli ceciderunt, reliqui perseverantiâ aeternæ beatitudinis
 solidati sunt. Vnde & post cœli creationem in principio
 reperitur, fiat firmamentum, & vocatum est firmamentum
 cœlum. Nimirum ostendens, quòd post angelorum ruinam,
 hi qui permanserunt, firmitate in meruerunt aeternæ perse-
 uerantiæ, & beatitudinis, quam antea minus acceperant.
 Post diaboli diectionem, angelorum sanctorum collatam
 sanctitatis perseverantiam, & beatitudinem quam minus
 acceperant, vnde oportet cognosci quòd malorum iniqui-
 tas, sanctorum seruiat humilitati: quia vnde mali corru-
 unt, inde boni proficiunt. Bonorum angelorum nume-
 rus, qui post ruinam angelorum malorum est dimi-
 nutus, ex numero electorum omnium supplebitur, qui nume-
 rus soli Deo est cognitus. Inter angelos distantia pote-
 statum est, & pro graduum dignitate, ministeria eisdem
 sunt distributa. Aliisque alij præferuntur tam culmine po-
 restatis, quâ scientia virtutis. Subministrant igitur alij alio-

rum præceptis, atque obediunt iussis. Vnde ad prophetam Zachariam angelus angelum mittit, & quæcunque annunciare debeat præcipit. Nouem esse distinctiones vel ordines angelorum sacra scriptura testatur, id est, angeli, archangeli, throni, dominationes, virtutes, principatus, potestates, cherubin, & seraphin. Horum ordinum numerum etiam Ezechiël propheta describit sub totidem nominibus lapidum, cum de primatu apostate angeli loqueretur. Omnis, inquit, lapis operimentum tuum, sardius, & topazius, & iaspis, chrysolithus, & onyx, & berillus, saphyrus, carbunculus, & smaragdus. Quo numero lapidum, ipsi ordines designati sunt angelorum. Quos apostata angelus ante lapsum quasi in vestimento ornamenti sui affixos habuit ad quorum se comparationem dum se clariorem cunctis aspexit, confestim intumuit, & cor suum ad superbiam eleuauit. Angeli semper in Deo gaudent, non in se. Malus verò inde est diabolus: quia non quæ Dei, sed quæ sua sunt requisit. Nulla autem maior iniquitas quam non in Deo, sed in se velle quempiam gloriarî. Angeli verò Dei cognoscunt omnia antequam in re fiant: & quæ apud homines adhuc fututa sunt, angeli iam reuelant Deo nouerunt. Præuaricatores angeli etiam sanctitate amissa, non tamen amiserunt viuacem creaturæ angelicæ sensum. Triplici enim modo præscientiæ acuminè vigent, id est, subtilitate naturæ, experientia temporum, reuelatione superiorum potestatum. Quoties Deus quocumque flagello huic mundo irascitur, ad ministerium vindictæ apostata angeli mittuntur: qui tamen diuina potestate cohercentur, ne tantum noceant, quantum cupiunt. Boni autem angeli ad ministerium salutis humanæ deputati sunt: & curas administrant mundi, & regant omnia iussu Dei, testante Apostolo: Nonne omnes, inquit, sunt administratores spiritus, in ministerium missi, propter eos qui hereditatem capiunt salutis? Angeli corpora in quibus hominibus apparent in superno aëre sumunt, solidamque speciem ex cœlesti elemento inducunt, per quam humanis obrutibus manifestius demonstrantur. Singula gentes præpositos angelos habere creduntur, quod ostenditur testimonio angeli Daniëli loquentis: Ego, inquit, veni, vt nunciarem tibi, sed princeps regni Persarum restitit mihi

Et post alia: Non est qui me adiuuet, nisi Micael princeps
 vester. Item, omnes homines angelos habere probantur,
 Loquente domino in Euangelio: Amen dico vobis: quia
 angeli eorum semper vident faciem patris mei, qui in cœ-
 lis est. Vnde & Petrus in Actibus apostolorum, cum pulsa-
 rent ianuam, dixerunt intus apostoli: Non est Petrus, sed
 angelus eius est. Si Deum angeli contuentur, & vident, cur
 Petrus apostolus dicit: In quem desiderant angeli Dei con-
 spicere? Item si eum non contuentur nec vident, quomodo
 iuxta sententiam domini angeli eorum semper vident fa-
 ciem patris mei qui in cœlis est? Sed bene vtrunq; est. Nam
 veraciter credimus quod Deum angeli, & vident, & videre
 desiderant: & habent, & habere festinant, & amant, & a-
 mare nituntur. Si enim sic videre desiderant vt effectū desi-
 derij non perfruantur, desiderium hoc necessitatem habet,
 & necessitas ista pœnalis est. Sed beatis angelis omnis pœ-
 na longè est: quia nunquam simul pœna & beatitudo con-
 ueniunt. Rursum, si eos dicimus Dei visione satiari, satietas
 fastidium habere solet, & scimus illos Dei visionem quam
 desiderant, fastidire non posse. Quid ergo est, nisi vt miro
 modo simul vtrunque credamus, quia & desiderât, & satian-
 tur? Sed desiderât sine labore, & satiantur sine fastidio. Ne
 enim sit in desiderio necessitas, desiderantes satiantur. Et
 iterum: Ne sit satietate fastidium, satiari desiderant. Vident
 enim angeli faciem patris per satietatem, sed quia satietas
 ista fastidium nescit, angeli desiderant in eo prospicere
 semper. Vbicunque in scripturis sanctis pro Deo angelus
 ponitur, non pater, non spiritus sanctus, sed pro incarna-
 tionis dispensatione solus filius intelligitur. Ante domini-
 ce incarnationis aduentum, discordia inter angelos, & ho-
 mines fuit. Veniens autem Christus, pacem in se angelis &
 hominibus fecit. Eo quippe nato, clamauerunt angeli in ter-
 ra: Pax hominibus bone voluntatis. Per incarnationem igitur
 Christi, non solum Deo reconciliatus est homo: verum
 etiam pax inter angelos & homines reformata est. Discor-
 dia igitur ante aduentum Christi angelorum, & hominum
 fuisse per id maxime agnoscitur, quod salutari in veteri te-
 stamento ab hominibus angeli, despiciunt resalutari ab eis.
 Quid in nouo testamento à Ioanne factum, non solum re-
 uertere angelus suscipit, verum etiam ne faciat interdicit.

tribus non potuit calari, sed subtiliter indagantes, atque illius omnia medicamenta perscrutantes, eosdem tres aureos in medicamine absconditos inuenerunt. Quod mox ut mihi nunciatum est, tantum malum de fratre qui nobiscum communiter vixit, a quamimter ferre non valui: quippe quia eiusdem monasterij semper regula fuit, ut cuncti fratres ita communiter viuerent, quatenus eis singulis nulla habere propria liceret. Tunc nimio mœrore percussus, cogitare ceppi, vel quod ad purgationem morientis facerem, vel quod in exemplo viuentibus fratribus prouiderem. Precioso igitur eiusdem monasterij præposito ad me accito, dixit. Vade, & nullus ex fratribus se ad eum morientem iungat, nec sermonem consolationis ex cuiuslibet eorum ore percipiat, sed cum in morte constitutus fratres quæsierit, ei suus frater carnalis dicat: quia pro solidis quos occultè habuit, à cunctis fratribus abominatus sit, ut saltem in morte de culpa mentem amaritudo transuerberet, atque à peccato quod perpetravit purget. Cum verò mortuus fuerit, corpus illius cum fratrum corporibus non ponatur, sed quolibet fossam in sterquilinio facite, in eo corpus ei⁹ proiicite, ibique super eum tres aureos quos reliquit iactate, simul omnes clamantes, pecunia tua tecum sit in perditione, & sic eum terra operite. In quibus vtrisque rebus vnã morienti, alteram verò volui viuentibus fratribus prodesse: ut & illum amaritudo mortis à culpa solubilem faceret, & istos auritia tanta damnatio misceri in culpa prohiberet. Quod ita factum est. Nam cum idem peruenisset ad mortem, & anxie quæreret se fratribus commendare, nullusque ei ex fratribus applicare & loqui dignaretur, ei carnalis frater, cur ab omnibus esset abominatus, innotuit. Qui protinus de reatu vehementer gemuit, atque in ipsa tristitia è corpore exiuit. Qui ita sepultus est, ut dixi. Sed fratres omnes eadem sententia perturbati, ceperunt singuli extrema quæque, & vilia, & qua eis semper habere regulariter licebat, ad medium proferre, vehementerque formidabant, ne quid apud se esset, vnde reprehendi potuissent. Cum verò post mortem eius triginta iam essent dies eius euoluti, cepit animus meus defuncto fratri copari, eiusque cum dolore grati supplicia pensare, & si quid esset ereptionis eius in remedium quærere. Tunc euocato ad me Precioso eodem

Ab hoc homo in veteri testamento despicitur, nec refertur ab angelo, eo quod homo adhuc nondum transisset in Deo. Suscipitur autem homo à Deo, & ruerenter salutatur ab angelo. Nam & Mariam angelus legitur salutasse, & Iohanni angelum salutanti, ab eodem angelo dicitur: Vide ne feceris, conseruus enim tuus sum, & fratrum tuorum. Per quod agnoscitur, per incarnationem dominicam, pacem hominibus fuisse, & angelis, redditam.

Quod supernorum ciuium numerus, & finitus sit, & infinitus. Cap. LV.

Grego. in
suis moralibus.

Supernorum ciuium numerus, & infinitus, & definitus exprimitur, vt qui Deo est numerabilis, esse nobis innumerabilis demonstratur, quamuis aliud est assistere, aliud ministrare. Assistent enim illa proculdubio potestates, quæ ad quædam hominibus nuncianda non exiunt. Ministrant verò hi qui ad exempla officia nunciatorum veniunt, sed tamen ipsi quoque à contemplatione ab intimis non recedunt. Et quia plures sunt qui ministrant, quam hi qui principaliter assistunt, assistentium numerus quasi definitus, ministrantium verò infinitus ostenditur. Angelicis verò spiritus rectè Dei milites dicimus: quia decertare eos contra potestates aërias non ignoramus. Quæ tamen certamina non labore, sed imperio peragunt: quia quicquid agendo contra immundos spiritus appetunt, ex adiutorio cuncta regentis possunt.

Quod, omnis culpa ante discessum oblationis munere solvatur. Cap. LVII.

Ex dialogo Grego.

Sed neque hoc silendum existimo, quod adum in meo monasterio ante hoc triennium reminiscor. Quidam nanque monachus Iustus nomine, medicinæ arte imbutus fuit, qui mihi in eodem monasterio constituto, sedulo obsequio, atque in assiduis agritudinibus meis excubare contineuit. Hic itaque languore corporis præuentus, ad extrema deductus est. Cui in ipsa molestia sua, frater germanus nomine Copiosus, seruebat. Qui ipse quoque nunc in hac vrbe per eandem medicinæ artem, temporalis vite splendia sectatur. Sed prædictus Iustus, cum iam se ad extrema peruenisse cognouisset eidem fratri suo Copioso, quædam occultos tres aureos haberet, innotuit. Quod nimirum fra-